

ВОЛОДИМИР СОСЮРА

ВИБРАНІ
ПОЕЗИЇ

КНИГОСПІЛКА

ВОЛ. СОСЮРА

ВИБРАНІ ПОЕЗІЇ

(р. р. 1921, 1922 і 1923-й)

КНИГОСПІЛКА

1925

89179—1 (081)

ЧЕРВОНА ЗІМА

(Поєма)

тов. Корякові

Укрголдліт. 14391. Харків
Зам. № 1145. Т. 5 000.
Літ.-друкарня
„КНИГОСПІЛКИ“
Харків, Негеч.
набережна.
14.

ЛИСИЧЕ ¹⁾ над Дінцем... де висне дим заводу,
Музика у садку та потяг в 7 годин...
Вас не забудь мені, як рідну Третю Роту ²⁾...
Про вас мої пісні під сивий біг хвилин!..

На щєбінь часто ми до Сущенка ³⁾ ходили,
За це платили нам щоденно четвертак.
Та по ночах дівчат в половниках любили...
О, і свіжий дух степів, о поцілунків смак!..

Де шахти на горі що-дня малюють зорі,
Під зойки димарів так просто ми жили.
Училися писать, звичайно, на заборі
Та бити лисичан, щоб до дівчат не йшли...

Ну, як мені забудь далеку Білу Гору ⁴⁾
І теплий блиск очей (там трави в тумані...),
Що зрадили мене... де в ніч ясну, прозору
Носився з вітром я скажено на коні...

-
- ¹⁾ Бувше село Бахмутського повіту на Катеринославщині, тепер повітове місто Донецької губернії.
²⁾ Село, де родився й виріс автор.
³⁾ Бувший підрядчик Содового заводу Т-ва Любімов Сольве і К^о.
⁴⁾ Село, 2 верстви від батьківщини автора.

І все мені дзюрчать швидкі холодні хвилі,
І все мені завод невпинно цокотить...
І вороток скрипить про дні минулі милі,
Коли повстали ми і йшли Петлюру бить...

Лисиче над Дінцем... де висне дим заводу,
Музика у садку та потяг в 7 годин...
Вас не забудь мені, як рідну Третю Роту...
Про вас мої пісні під сивий біг хвилин...

II

Зіма. На фронт, на фронт!.. а на пероні люде...

Біля вагонів ми співаєм «Чумака»...
І радість лоскотно бентежить наші груди...
Шикують злидні нас, юнак до юнака.

Багнетів гострий блиск... шапки кругом лахматі...
Коло дзвінка сестра сумуючи стоїть,
А мати не прийшла на бій випровожати,
І серце иноді невільно защемить...

Стою, неначе в сні... чекають нас вагони.
І ворог шле з гармат нам з-за Дінця привіт...
Але не боїмось ми банд злотопогонних,
Уже немало «іх» пустили ми під лід.

Зіма. На фронт, на фронт!.. а на пероні люде...
Біля вагонів ми співаєм «Чумака».
І радість лоскотно бентежить наші груди...
Шикують злидні нас, юнак до юнака...

III

Колеса тупо б'ють... по рельсах перебої...
Вже міст через Дінець давно прогуркотів...
Стою біля дверей, і дихає сосною
Квіління вітрове про весни юних днів...

Рубіжне¹⁾... знову путь... Володіне²⁾... Кабанне³⁾...
Нарешті Сватове⁴⁾... і крикнув потяг: «Стій!»...
Сходили на базар, помилися у бані.
Я вірші став писать під вечір золотий...

Писав чогось про смерть... неначе знав, що ніччу
Раптовий стрілів блиск вохку пониже тьму...
Й ми знов на бій підем за Владу Робітничу...
О, не забудь мені Червону ту Зіму!..

IV

Вкраїну з краю в край проходили з боями
Червоно танув сніг в пожежах барикад...
І промом молодим котилося за нами,
Лунало по ланах: «Вперед за Владу Рад!»...

де ми не пройшли, нас радо зустрічали,
навіть вітер нам дорог не замітав...
Дівчата нам стрічки червоні пришивали—
І хлопці радо йшли озброєні до лав...

V

І знов Донеччина... і вітер верби хиле...
Й не віриться, що знов побачу я село,
Давно покинуте, таке до болю миле...
Але багато з нас додому не прийшло...

І м'ягко сніг рипить... іду тривожним кроком,
Така знайома путь з дитинства ще мені.
Тут рвали в-осени ми гльод червоноокий,
Тут рвав я квіти чар кохання в-осени...

1), 2), 3), 4)—станції бувшої Катерининської залізниці.

Вже станція, завод... і рельси заблищали
Під безліччу огнів... ось робітничий клуб...
І в небо простяглись і небо запутляли
Нечисленні ряди високодимних труб...

Скінчилася вистава, з ворот виходять люде
О, скільки, скільки тут знайомих милих лиць!...
Чого-ж тепер мені так тоскно й давить груди,
Чого-ж хододний сум ці хвилі принесли?

VI

О, де ти, брате мій?.. Прийди хоч на хвилину!
Ти-ж так мене чекав, а я й не знав, що ти
Мене давно зміняв на темну домовину,
Мене зміняв давно на схилені хрести...

Ти-ж так мене чекав... казав, що: „з фронту скоро
Володька галіфе для мене привезе“...
Тепер не підем ми з тобою в Білу Гору,
Тепер уже тобі не треба галіфе.

VII

Колеса тупо б'ють, по рельсах перебої...
Вже міст через Дінець давно прогуркотів...
Стою біля дверей, і дихає сосною...
Квіління вітрове про весни юних днів...

VIII

Широко розляглось з важким гарчанням місто,
І вітер з моря шле солоний теплий дух.
І виснуть лихтарі, як золоте намисто,
Що завітчали ніч безсоромну й руду...

Каштани по боках... каміння душу давить...
По вулицях вузьких прискорено йдемо.
Недавно тут були і греки, і зуави,—
Справляв тут капітал свій золотий содом...

І чітко мірний крок ряди сотень хитає,
І сам собі здаюсь таким міцним, міцним,
А десь глибоко сум, що вже мене немає,
Що я в житті лишив від себе тільки дим...

Прискорено йдемо за днем золотокрилим,
Туди, де криці дзвін напружено гуде...
І маком прапори колони рясно вкрили
І квітне маком бій, блакитний бій сердець...

IX

Все вище шлях важкий... внизу гудуть бетони...
Золотосинім сном душа палахкотить...
Під срібний дзвін криниць холодних і бездонних
Кидає ранок зор на небосхил гнідий...

Згорнула вже давно холодні сиві рядна,
Тільки для нас зіма. Навколо все в цвіту.
І з зорь тремтючий міст в Майбутність не-
оглядну
Години перемог тільки для нас прядуть.

Весна й літо 1921 року.

НАЛЪОТЧИЦЯ

(Поема)

I

БЛЯ конторки хлопці п'яні,
вгорі вагончики біжать;
і труби в синім океані...
Туди летить моя душа.
Колись на станції з огнями
шумів залюднений перон,
і чорним привидом між нами
ходив в медалях «фараон»...
А ніччю плакали шахтьори,
лилась горілка і пісні...
Мовчала тьма, мовчали гори,
і—в небі золоті огні.

II

Родилось з синіми очима,
волосся чорне,—і кричить...
В-останнє ойкнула:—Юхиме!..
і вмерла мати на печі.
І годувала з жадою Ганна,
у неї теж синок малий.
Біжать вагончики в тумані,
і хтось цигарку запалив.
Юхима вдарило в забої—
лежав в труні без голови.
А десь цвіло зелене поле,
і плакав похоронний дзвін.

III

Хтось по-французьки влучно цвенькав,
 коляски, бонни і ляльки,—
 а на базар дівча маненьке
 ходило красти житняки.
 Воно смугляве, синьооке,
 почує:—Івго—і біжить.
 А світ далекий, світ широкий,
 і хочеш,—як і люди, жить.
 І кожний вечір пил із поля
 та де-не-де в вікні огонь.
 Ідуть корови чередою,
 і тепло пахне молоком.
 Надмірна праця, дим огидний,
 а сині пальчики тремтять.
 Отак її життя невидне
 йшло од гудка і до гудка.

IV

Але нарешті вечорниці,
 там голос Івги—той дзвінок.
 А в небі хмари, ніби птиці,
 і зорі дивляться в вікно.
 Прийшов з Матровського, веселий,
 і з ним осталась ночувать.
 А вітер щось у стрісі меле,
 й важніє тепло голова...
 І баче над собою очі
 такі солодкі та ясні...
 А вітер меле і гергоче,
 дзвенить і плаче у вікні.
 Огонь і мука між ногами...
 —Коли кохаш, так мовчи.

О, не забуть їй вітру гами
 і кашлю Ганни на печі...
 Кімната пильна і порожня,
 в кутку з помиями відро.
 А мислі темні і тривожні,
 як на спідниці перша кров...

V

Од меленіту жовті руки,
 з другим побачення в кіно.
 А серце з перебоєм стука,
 бо перший розлюбив давно.
 У цього макова хустина,
 він дома пан свого добра.
 Водив на вистави й картини
 і за насіння в клуні брав...

VI

На фронт попала випадково,—
 проспала станцію свою.
 Кресали, цокали підкови,
 і от вона уже в бою.
 Ідуть жіночі батальони,
 а німці із землі огнем...
 І Івга серед них холоне,
 залізний вітер їх жене...
 І першу лінію одбили,
 ідуть на другу. Але крик:
 — Нас обійшли!.. і впала Івга,
 блиснув в лице німецький штик.
 Ein Mädchen?!.. і багнет додолу...
 а очі теплі і ясні...
 Огненне розімкнулось коло,
 і потекли незнані дні.

Котилась армія, мов хвилі,
а хтось кричав:—Назад, назад!
І знов поля і шахти милі,
заводи й мітингів гроза...
І з того дня, о, сон-лелеко!
пройшли тривога й кров без дна...
В безодню синю і далеку
четверта падала весна.
Струнка, смуглява, синьоока,
ще й зірка грає на чолі.
Вже одгуло під Перекопом,
і Ївга знову на селі.

VII

А потім місто і панелі,
і непа в серце гострий ніж...
Це-ж ти в обідраній шинелі
на розі, вся в сльозах, стоїш...
Я бачив Ївгу знов і знову,
там матюки і плеск вина...
«Наган» і гетри малинові,—
тепер... нальотчиця вона.

VIII

Сашко не раз її «на дело»
у тьму на непманів водив.
А десь цвіли червоні села
й густішав од заводів дим...
Хотілось вдарить, щоб вітрини
дзеніли знову, як шаблі,
аби упали на коліна
і жевжики і куркулі.
І кожний вечір томні панні,
прислуги, бонни і ляльки,—

а руки клоняться, мов п'яні,
і в голові туман важкий...
І тільки темна ніч настане,
почує хтось:—Дайош пальто.
А в небі зорі, ніби рани,
і кличе, як колись, гудок...
О, Ївго, Ївго, ночі краля,
мій малиновий, ніжний цвіт,
десь у холодному підвалі
зложити голову тобі.
А Ївга, ніби вітер маю,
то жінка, то стрункий козак...
І не застане, не злапає
її міліція ніяк.

IX

В лице тютюн і очі—ями:
такий розхристаний Сашко
її з похабними піснями
навчає танцювать «танго».

РОБФАКІВКА

I
В ЦЕЙ ЧАС, коли я іду,
і міські лихтарі сперечають із місяцем,
коли я проходжу великі площі і оглядаюсь,
аби не наїхав авто,
і згадую,
як мені на «Сінабарі» трохи не набили фізії,—
ти в брудній і нетопленій кімнаті
читаєш золоті й невідомі утопії:
пробігають літери довгими й радісними рядками,
і здається, що ті літери—

я.

В цей час, коли я іду,
і прожектор огненно розсікає груди вечора,
і в криваве провалля видно:
як вітер скажено ганяє перелякані акації,
і метушаться розірвані хмари,—я згадую:
як ти була політруком ескадрону
і брала Перекоп...
А тепер ти, золотоволоса робфаківка,
кожного ранку біжиш по задріпаних вулицях
і боїшся опізнитись на лекцію,
де розказують про меридіани й про життя рослин.

II

Невпинно
і солодко б'ються серця,
і правильно, і з перебоями
в цей час,
коли ми йдемо з тобою.

А на заході:
прямо в прострелене чоло сонця—
летять журавлі...
І ніколи, ніколи
не буде краще на землі.
Віки проходять перед тобою
і оддають тобі пошану,

о жінко Революції.

Скільки геніїв вийшло із доісторичної
глибини твого черева...
Дивлюсь на твої заломлені руки,
на зморшки на твоїм чолі
і оддаю тобі своє серце...

на!..

І підставляю вітрам розірвані груди,
і женуть вітри по жилах мою кров
і ритмічно піднімають легені...

А на заході:
будинки і люди
чітко вирізьбила далечінь.

III

Моя душа,
мов залита асфальтом земля,
і кожне необережне слово
вгрузає в ній, як закаблуки моєї коханій
на розлеченім ґрунті
площі Розі Люксембург...
І її, таку наївну і тривожну,
я оддаю тобі,
бо:
прийдуть тисячі таких-же, як і я,
і оддадуть тобі свої серця і душі,
і ми їх запалимо,
щоб

освітить твої дороги,
о жінко Революції...
А ти крутиш із газети цигарку,
і крізь розірвану юбку видно брудне коліно,
а твої стоптані черевики
нагадують Одеський порт у 20-м році...

IV

Ремонтуємо тіло й душу,
ремонтуєм будинки й дороги.
Але той, хто тисячолітні підпори зрушив,
це не вважає за ремонт.
Там, за обрієм бачу велику руїну всього Суцього
і великий ремонт,
там, за обрієм...
І тремтить золота волосинка
на твоїй, на рожевій щоці.
Уже кулі на розі не тінькають.
І все ближче осяяна ціль.

ХЛОНЯ

(Поэма)

Де сонце на асфальті мліє,
такий задуманий на розі він сидить.
Почистить чоботи, щиблети він зуміє,
до каблука ризинку навинтить.

Чи крему, чи шнурків що-дня він пропонує,
об коробок він щиткою стучить.
А мимо нього різнобарвним гулом
туберкульозний день у тмяну далечінь!

Циганські кучері, крізь них мідяні скроні,
буграми темний лоб і губи, мов кармін,
а голос молодий все на одному тоні:
— Почистім, громадян!

І мимо кожний раз проходить комсомолка,
здається, в парк міський з товаришом своїм.
У нього на грудях значок знайомий—ловко,—
і кличе, і цвіте на серці в неї КІМ.

Куди її веде артьомовець смуглявий,
і що чекає їх, де вітер і жасмін?..
За ними гониться настирливо й мляво:
— Почистім, громадян!

Вони пройшли. І вже за рогом
згучить її рожевий сміх.
А тут непман одставив ногу
і заважає бачить їх.

І він бере червону оксамитку,
щиблетам навести останній блиск,
і натирає швидко, швидко,
такий розгублений і злий.

Ну, чому сіпаються губи,
і очі дивляться, куди?
Мій хлоню, мій вірменю любий,
такий наївний і простий.

II

Полюбив я її, комсомолку,
за ясні, за знайомі слова,
за волосся, що траурним шовком
на вузенькій плечі сплива.

Кожний вечір, як сонце з-за мурів
на вітрини—калюжі крові,
вірменя—одинокі і хмуре—
коробок улаштує свій.

Він іде на заводській гами,
там, де легені вітер пожег,
де в садках дітвору з цигарками
розганяє міліціонер.

І раз підійшла комсомолка,
поставила ногу:—Почисть;
дивився і чистив без толку,
на серцеві КИМ'у моливсь.

У неї рубінові губи,
рубінові в неї слова.
Вона з того краю, де труби
до хмар, мов залізна трава.

— А хто твій товариш і де він,
Чому ти сьогодні не з ним?
— Шахтюр він, із краю, де щербінь
і хлором насичений дим.

Він зараз на місяць і зорі
у труби дивитись пішов.
А вулиця в лица їм—порох,
а сонце на кучері—кров.
Місто в'яне, і все пломеніє
од панелів і мурів пече.
Хто їй пальці знайомі на вії,
хто їй руку поклав на плече?

Обернулась... і сонце у вічі,
в жили млосний і радісний біль.
Ми з тобою зустрілися двічі
та чужі були очі твої.

Вони пішли. І вже за рогом
згучить її рожевий сміх.
А тут непман одставив ногу
і завважає бачить їх.

Блистять щиблети гостроносі,
за черевами—черева.
На коробку засохли сльози,—
це—комсомольській слова.

III

Він побачив, зустрів її знову,
на трибуні стояла вона.
Розцвітала од юного слова
на кашкетах квітками весна...

Заполонило серце юрбою,
і не знає, до кого любов...
Він пішов-би з такої любови
до загину й на брата свого.

А в небі птиці: шумлять аеро,
автомобілі їм унісон...
І він побачив Комуни берег
за шумом радісним колон...

Ні, не колони, а—хвилі, хвилі...
в синяві берег, червоний, там...
Вже перетяти ніхто не в силі
дороги нашим кораблям!

Зійшла і стала поруч,
весела і ясна.
Вже другий щось говорить,
і слухає вона.

А в вірменя невпинно
швидкий у жили—ток,
неначе серце вкинув
за плечі, в коробок.

Червона оксамитка,—
смуглявая рука...
День тягнеться, мов нитка
од милої станка.

Приник до неї ніжно,
і все таке яснє!
Хто нитку переріже!—
Хто щастя перетре!..

IV

Він на фабриці кожного разу
зустрічає з роботи її,
коли сонце натомлені м'язи
у блакитні хова ручаї.

Йдуть вони на окраїну міста,
де трамвай поверта свою путь,
де янтарне розкидано листя,
до артьомовців в гості ідуть.

Пропадають сумніви й утома,
там життя—зачарована мить...
І так радісно гасло Артьома
революцію кличе робить.

ЛАСТІВКИ НА СОНЦІ

І ВСЕ, куди не йду, холодні трави сняться
де дерева шумлять і плачуть за Дінцем,
де вулиці п'янить солодкий дух акацій,
в-останнє за вікном заплакане лице...

І сняться все мені далекі темні очі,
що в'януть і мовчать в осінній далені...
А щоки, як колись, вітри мені лоскочуть
і запах чебрецю несуть вони мені...

Ну, як тепер живе Горошиха-вдовиця,
де Федька—син її, застрелений вночі?...
А ми-ж не раз із ним ходили по кислиці,
де шарудів бур'ян і плакали сичі...

Ожина за Дінцем... О, любий Холоденко,
далекий брате мій, зарубаний в бою!..
Не схиле вже тепер твоя нещасна ненька
на зрубане плече голівоньку свою.

І все, куди ни йду, холодні трави сняться,
де дерева шумлять і плачуть за Дінцем,
де вулиці п'янить солодкий дух акацій,
в-останнє за вікном заплакане лице...

ЛАСТІВКИ на сонці, ластівки на сонці,
як твої зіниці в радісних очах...
Зацвіли ромашки десь на горизонті,
й пахнуть поцілунки, як китайський чай...

Я твою шинелю цілував до болю
і твої коліна любі без кінця,
ніжні та рожеві, як березки голі,
що ростуть далеко на чужих сонцях...

Бачу за морями молоді дороги,
де припав до неба синьоокий степ...
А у тебе, мила, щастя і тривога
на щоках холодних од очей цвіте...

У вечірнім місті плакали трамваї,
пропадали сльози сині на дротах.
Я тобі сьогодні назбирав конвалій,—
і солодко дзвонить у моїх руках...

Ластівки на сонці, ластівки на сонці,
як твої зіниці в радісних очах.
Зацвіли ромашки десь на горизонті,
й пахнуть поцілунки, як китайський чай...

РВАВ в-осени я шипшину,
карії очі любив.
Вечір упав на коліна,
руки простяг золоті...

Шахти, цегельні, заводи,
хлопці на зміну—вночі...
місяць у полі бродить,
в трави лице вмочив.

Пальці тоненькі, ніжні,
і романтичні дощі...
Хто це зрадливий ніж мені
в руки тоді вложив?

Ну, і пішов я ланами,
там ешелони, сніги...
блиски гарматні над нами,
в горло зорі—штики...

Ну, і пішов я ланами,
вітер мотав шлики...
Там: телефонні гами,
там ешелони, сніги...

Там я забув про шипшину,
очі твої розлюбив.
Вечір упав на коліна,
руки простяг золоті...

ОДЛЕТІЛА луна,
дальній крок занімів.
Я одна, я одна
серед чорних полів.

Чорне небо вгорі,
чорні далі кругом.
Близько хата, мов гриб,
я до неї—бігом.

Під копитом коня
сніг дзвенить, як огонь.
Варить ненька моя
золотий самогон.

Сяду я та й нап'юсь,
буду спомини звать,
буду юність мою
я слізми виливать.

За вікном, на снігу,
замітає сліди.
Десь кричить: гу-гу-гу-у!..
і по рейках летить:

виглядає шолом,
і шаблюка дзвенить.
На снігу, за вікном,
замітає сліди.

ОД ТРАМВАЇВ сине, сине місто,
золоті од лихтарів сніги.
Хто прийшов із геніяльним хистом
і зробив це розчерком руки?..
Хто чорнявим електричним дротом
синій килим неба пронизав,
що пливе в далеку Третю Роту
і сумний вертається назад.
Місто взяло в ромби і квадрати
всі думки, всі пориви мої.
Це-ж мені заковано стогнати
У його засніженій груді..
Це-ж мені дитиною малою
заглядать у чорні казани
і об мури битись головою,
розбивать печаль мою об них.
Ой, у парку снігові намети,
там проводять ночі пацани.
Тільки вітер знає їх секрети,
тільки вітер і холодні сни..
Я не знаю, хто кого морочить,
але я-б нагана знову взяв
і стріляв-би в кожні жирні очі,
в кожну шляпку і в манто стріляв.
Але, ні. Їх другим треба взяти.
І синіє невблаганно сніг..
Місто взяло в ромби і квадрати
всі думки, всі пориви мої.

НЕ ЗУСТРІНУСЬ у полі я з вечором,
не нарву я шипшини Донбасу,
я зорі на смуглявії плечі
на стерні не дивився ще й разу.
Простягаю до неї руки,
золоті цілую сандалії,
кам'яню над глуфом і брудом
і молюсь на заковані далі.
Шелестіли, хиталися віти
на янтарному теплому фоні...
Це минуле... мов зоряне сито,
мов комар золотий на долоні.
Я ходжу в європейським убранні,
як і завжди, такий ніяковий.
Але тепло дзвенять од кохання
мої жили солодкою кров'ю...
Але серце у мене козаче,—
і нагадує кожна корова
те село, де я перше побачив
горобця і зорю малинову.
І тоді піднімаються брови,
руки тягнуться в небо до болю...
Тільки жалко, що кожна корова
жестяна і висить наді мною...
А над містом не хмари, не вата,—
а над містом задимлені ранки...
І так тепло мені відчувати,
що дружина у мене—селянка.

КІНЬ око скажене криваво примружив,—
ударом трамваю хребет перебило...
Трамвай—на хвилину... і знову: за діло—
він далі летить невблаганно байдужий.

Хто чув, як кричать і ридують колеса,
коли переїздить горлянку чи ногу?..
Так кінь одинокий харчанням і плеском
кричав невимовно до кінського бога.

В калюжі вишневій, густій од морозу,
лягали, зникали граційно сніжинки...
Кінь плакав... і мерзлі, трусилися сльози...
І от біля нього спинилася жінка.

Струнка і тривожна, в зеленім шоломі,—
од жалю рукою—з кобури нагана:
в заплакані очі—залізо і племінь...
А в небі сніжинки хиталися п'яно...

А в небі: зоря розліпила плакати,
а мимо—з піснями колони з вокзалу...
Коня повезли. Тільки бачив крізь ґрати,
як теплу калюжу собака лизала.

ГЕРГОЧЕ місто, і сніг лягає,
лягає й плаче. Дитина боса
іде бездумно. На вітрі має
таке ріденьке й бліде волосся.
Встромило очі в ясні вітрини,
а поміж пальців повзе грязюка.
Тремтять і ниють брудні коліна
і задубіли маненькі руки.
Гергоче місто: — Пожру, нещасний.
Панок сміється золотозубий.
А в небі місяць летить і гасне —
сторч головою в холодні труби.
Стою на варті. Багнет і очі.
Чекають гостро в набої кулі...
Навколо місто шумить, гергоче,
а мимо люди: чужі, нечулі...
Стою на варті. Листа сьогодні
одержав з-дому: сестриця з братом
під вікням ходять... і на заводі
убило милу... — писала мати.
Нехай припадки й хвороба чорна
штовхає в плечі, ламає руки, —
не переборе мотив мінорний
революційні, бадьорі згуки.
Вони лунають і в вікна б'ються,
а в руки — плонінь, морози — в ноги...
Прощайте, любі, прощайте, друзі!
Уже не видно мені нікого.

ЗМІСТ

	стор.
Червона зіма (поема)	3
Нальотчиця (поема)	11
Робфаківка	19
Хлоня (поема)	25
Ластівки на сонці	31
Пісня	36
Місто	37
З вікна	39

Ціна 25 коп.

ХАРКІВСЬКИЙ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Вст. № 11666 кат. № 15-4801

10-28